

Knjižnica Ivana Potrča Ptuj

Strateški načrt
za obdobje 2022–2026

Ptuj, december 2021

Vsebina

1.	Uvod.....	3
2.	Pravne podlage delovanja Knjižnice Ivana Potrča Ptuj.....	3
3.	O Knjižnici Ivana Potrča Ptuj.....	5
	Predstavitev knjižnice	5
	Dejavnost knjižnice	5
	Temeljne vrednote knjižnice	6
	Poslanstvo.....	7
	Vizija.....	8
4.	Financiranje delovanja knjižnice.....	8
5.	Investicije in investicijsko vzdrževanje	9
6.	Poslovanje knjižnice in notranji delovni procesi	10
7.	Kader.....	10
8.	Strateška programska področja in cilji	13
	Zbirka knjižničnega gradiva	13
	Obseg, dostopnost in uporaba knjižničnih storitev.....	15
	Bibliopedagoška dejavnost za otroke in mladino.....	18
	Promocija branja med odraslimi	19
	Domoznanska dejavnost	20
	Prireditvena dejavnost	22
	Storitve knjižnice v spletnem okolju: e-knjižnica	23
	Knjižnična mreža.....	25
	Izvajanje nalog osrednje območne knjižnice (OOK)	26
9.	Kritični dejavniki uspeha.....	28
10.	Zaključna misel	29

1. Uvod

Knjižnica Ivana Potrča Ptuj je osrednja območna knjižnica za Spodnje Podravje in se po velikosti uvršča med večje slovenske splošne knjižnice. V okviru svojega poslanstva zagotavlja dostop do informacij in informacijskih virov vsem generacijam, spodbuja bralno kulturo in motivira k vseživljenjskemu izobraževanju.

Z bogato ponudbo raznovrstnih informacijskih vsebin nagovarja k branju najmlajšo populacijo, nudi informacijsko podporo šolajoči mladini, strokovno literaturo za študij in raziskovanje kot tudi bogat nabor literature za vseživljenjsko izobraževanje in kreativno preživljanje prostega časa.

Kot ena izmed osrednjih kulturnih ustanov na širšem ptujskem območju s svojo dejavnostjo pomembno soustvarja kulturno dogajanje na Ptuj in v Spodnjem Podravju. Z raznoliko ponudbo prireditev in bibliopedagoških dejavnosti ponuja številne možnosti druženja, povezovanja, medgeneracijskega sodelovanja in popestitve prostega časa.

Strateški načrt Knjižnice Ivana Potrča Ptuj za obdobje 2022–2026 zasleduje cilje in prioritete nacionalnega in lokalnega programa za kulturo, strokovna priporočila in standarde ter upošteva področno zakonodajo. Zasnovan je na podlagi že utečenih dejavnosti knjižnice ter potreb in pričakovanj lokalnega okolja po njihovi posodobitvi in širitvi.

V prvem delu dokumenta so predstavljeni način financiranja knjižnice, ključne organizacijske usmeritve, načrtovane investicije ter kadrovska izhodišča in potrebe. V nadaljevanju strateškega načrta je dejavnost knjižnice razdeljena v posamezna strateška področja. Vsebina le-teh je predstavljena okvirno, s poudarkom predvsem na tistih nalogah, ki bi jih bilo ob rednem, že dobro utečenem izvajanju knjižnične dejavnosti smiselno in potrebno nadgraditi ali uvesti kot dopolnitve in novosti. Zastavljene strateške usmeritve bodo podrobneje načrtovane v vsakoletnem programu dela.

Osnovni cilj strateških usmeritev je povečanje dostopnosti knjižničnih storitev in izboljšanje uporabniške izkušnje. Uresničitev zastavljenih ciljev bo v veliki meri odvisna predvsem od finančnih in kadrovske pogojev, zagotovljenih z letnimi proračuni občin ustanoviteljic in pogodbenic. Temeljno vodilo strateškega načrta Knjižnice Ivana Potrča Ptuj je usmerjenost k uporabnikom.

2. Pravne podlage delovanja Knjižnice Ivana Potrča Ptuj

Zakonske in podzakonske podlage za izvajanje dejavnosti in delovnega področja zavoda:

- Odlok o ustanovitvi Knjižnice Ivana Potrča Ptuj (Ur. l. RS, št. 9/04),
- Odlok o spremembah in dopolnitvah Odloka o ustanovitvi javnega zavoda Knjižnica Ivana Potrča Ptuj (Ur. l. RS, št. 115/08 in št. 102/09),
- Zakon o knjižničarstvu (Ur. l. RS, št. 87/2001, 96/2002 – ZUJIK in 92/15),

- Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Ur. l. RS, št. 77/07 – UPB s spremembami in dopolnitvami),
- Zakon o lokalni samoupravi (Ur. l. RS, št. 94/07 – UPB s spremembami in dopolnitvami),
- Zakon o financiranju občin (Ur. l. RS, št. 123/06 – UPB s spremembami in dopolnitvami),
- Zakon o dostopu do informacij javnega značaja (Ur. l. RS, št. 51/06 – UPB s spremembami in dopolnitvami),
- Zakon o avtorski in sorodnih pravicah (Ur. l. RS, št. 16/07 – UPB s spremembami in dopolnitvami),
- Zakon o obveznem izvodu publikacij (Ur. l. RS, št. 69/06 in 86/09),
- Zakon o javnem naročanju (ZJN-3) – UPB (Ur. l. RS, št. 91/15 in 14/18 in 121/21),
- Zakon o javnih uslužbencih (Ur. l. RS, št. 63/07 – UPB s spremembami in dopolnitvami),
- Zakon o zavodih (Ur. l. RS, št. 12/91 s spremembami in dopolnitvami),
- Zakon o delovnih razmerjih (Ur. l. RS, št. 21/13 s spremembami in dopolnitvami),
- Zakon o računovodstvu (Ur. l. RS 23/99 s spremembami in dopolnitvami),
- Slovenski računovodski standardi (Ur. l. RS, št. 95/15 s spremembami in dopolnitvami),
- Zakon o varstvu osebnih podatkov (Ur. l. RS, št. 94/07, 177/20),
- Splošna uredba o varstvu osebnih podatkov (Ur. l. EU, št. L119),
- Kolektivna pogodba za javni sektor (Ur. l. RS, št. 57/08 s spremembami in dopolnitvami),
- Kolektivna pogodba za kulturne dejavnosti v Republiki Sloveniji (Ur. l. RS, št. 45/94 s spremembami in dopolnitvami),
- Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (Ur. l. RS, št. 73/03, 70/08 in 80/12),
- Pravilnik o osrednjih območnih knjižnicah (Ur. l. RS, št. 88/03),
- Pravilnik o načinu določanja skupnih stroškov osrednjih knjižnic, ki zagotavljajo knjižnično dejavnost v več občinah, in stroškov krajevnih knjižnic (Ur. l. RS, št. 19/03),
- Pravilnik o razvidu knjižnic (Ur. l. RS, št. 74/17),
- Pravilnik o vodenju evidenc javnih zavodov na področju kulture (Ur. l. RS, št. 9/17),
- Pravilnik o hranjenju, uporabi in izločanju obveznih izvodov publikacij (Ur. l. RS, št. 90/07),
- Pravilnik o strokovnih nazivih v knjižnični dejavnosti (Ur. l. RS, št. 65/16),
- Uredba o metodologiji za določitev osnov za izračun sredstev za izvajanje javne službe na področju kulture (Ur. l. RS, št. 100/03, 81/09 in 96/13),
- Uredba o osnovnih storitvah knjižnic (Ur. l. RS, št. 29/03),
- Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice (za obdobje 2018–2028).

3. O Knjižnici Ivana Potrča Ptuj

Predstavitev knjižnice

V skladu z odlokom o ustanovitvi izvaja Knjižnica Ivana Potrča Ptuj knjižnično dejavnost kot javno službo za 16 občin Spodnjega Podravja, ki obsegajo območje z nekaj več kot 69.000 prebivalci. Knjižnica izpolnjuje tri vloge, in sicer je krajevna knjižnica za občane Mestne občine Ptuj, osrednja knjižnica za območje Upravne enote Ptuj in od leta 2003 osrednja območna knjižnica za območje upravnih enot Ptuj in Ormož.

Občine soustanoviteljice so Destrnik, Gorišnica, Hajdina, Juršinci, Kidričevo, Majšperk, Markovci, MO Ptuj, Videm, Zavrč in Žetale. Občine pogodbenice pa so Cirkulane, Dornava, Podlehnik, Sveti Andraž v Slovenskih goricah in Trnovska vas.

V skladu s 27. členom Zakona o knjižničarstvu knjižnica izvaja tudi naloge osrednje območne knjižnice za vse zgoraj naštetе občine ter dodatno še za občine Ormož, Središče ob Dravi in Sveti Tomaž.

Sredstva za izvajanje nalog osrednje območne knjižnice zagotavlja Ministrstvo za kulturo, zato jih izvajamo v obsegu sredstev, ki jih pridobimo na vsakoletnem razpisu. Kot osrednja območna knjižnica usmerjamo razvoj knjižnične dejavnosti v širši regiji, zagotavljamo povečan in zahtevnejši izbor knjižničnega gradiva in informacij ter koordiniramo zbiranje, obdelavo in hrambo domoznanskega gradiva.

V skladu z Odlokom o ustanovitvi je Knjižnica Ivana Potrča Ptuj organizirana v oddelke:

- Študijski oddelek z mediateko,
- Mladinski oddelek,
- Oddelek potujoče knjižnice,
- Domoznanski oddelek,
- Oddelek nabave,
- Oddelek obdelave,
- Oddelek za razvoj in digitalizacijo,
- Upravno-tehnična služba.

Študijski oddelek z mediateko, Mladinski oddelek ter Domoznanski oddelek izvajajo dejavnost na sedežu knjižnice. Na območju vseh 16 občin pa je razporejena mreža postajališč, ki jih bibliobus obiskuje po ustaljenem urniku vsake tri tedne. Tako zadovoljujemo potrebe po knjižnični dejavnosti na sedežu zavoda in z bibliobusom v vseh občinah ustanoviteljicah in pogodbenicah.

Dejavnost knjižnice

V Pravilniku o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe so natančno opredeljene dejavnosti, ki jih izvajajo splošne knjižnice za zadovoljevanje potreb prebivalstva.

Dejavnosti, ki jih knjižnica opravlja v javnem interesu kot javno službo, so:

- zbira, obdeluje, hrani in posreduje knjižnično gradivo,

- zagotavlja dostop do knjižničnega gradiva in elektronskih publikacij,
- izdeluje knjižnične kataloge in podatkovne zbirke,
- posreduje bibliografske in druge informacijske proizvode in storitve,
- zbira, obdeluje, varuje in posreduje domoznansko gradivo za območje, ki ga pokriva,
- sodeluje v medknjižnični izposoji,
- pridobiva in izobražuje uporabnike,
- informacijsko opismenjuje,
- varuje knjižnično gradivo, ki je kulturni spomenik,
- opravlja drugo bibliotekarsko, dokumentacijsko in informacijsko delo,
- sodeluje v vseživljenjskem izobraževanju,
- zagotavlja dostopnost in uporabo gradiv javnih oblasti, ki so splošno dostopna na elektronskih medijih,
- organizira posebne oblike dejavnosti za otroke, mladino in odrasle, ki so namenjene spodbujanju bralne kulture,
- organizira posebne oblike dejavnosti za otroke, mladino in odrasle s posebnimi potrebami,
- organizira kulturne prireditve, ki so povezane s knjižnično dejavnostjo,
- zagotavlja storitve za skupine prebivalcev s posebnimi potrebami,
- sodeluje v nacionalnem vzajemnem bibliografskem sistemu,
- organizira in izvaja druge oblike dela, namenjene spodbujanju bralne kulture,
- pripravlja in izdeluje publikacije v knjižni in neknjižni obliki,

kot osrednja območna knjižnica pa še:

- zagotavlja povečan in zahtevnejši izbor knjižničnega gradiva in informacij,
- nudi strokovno pomoč knjižnicam območja,
- koordinira zbiranje, obdelavo in hranjenje domoznanskega gradiva,
- usmerja izločeno gradivo s svojega območja.

Temeljne vrednote knjižnice

Zavedamo se, da je najpomembnejša in najvišja vrednota knjižnične dejavnosti zadovoljevanje potreb najširšega kroga uporabnikov po dostopu do informacij in informacijskih virov. Izposoja knjižničnega gradiva pa je najbolj pričakovana in največkrat koriščena knjižnična storitev. Ob izposoji knjižničnega gradiva pa v knjižnici zagotavljamo še široko paleto drugih knjižničnih storitev, ki so prav tako pomemben gradnik knjižnične dejavnosti. V prihodnjih letih načrtujemo posodobitev ter širitev obsega knjižničnih storitev, seveda v okviru kadrovskih in finančnih možnosti.

Kar zadeva vrednote na širši, povezovalni ravni, torej vrednote knjižnice kot organizacije, je na prvem mestu spoštovanje slovenske pisne kulturne in znanstvene dediščine. Knjižnica bo zato premišljeno ohranjala in skrbno varovala svojo bogato zbirko gradiva na vseh nosilcih zapisov za prihodnje rodove.

Zavedamo se, da odnos zaposlenih v knjižnici do uporabnikov in do sodelavcev temelji na enakopravnem in nepristranskem pristopu k vsem in vsakomur posebej, na spoštovanju

človeka kot posameznika na človeški in strokovni ravni ter na spoštovanju njegove zasebnosti tako glede osebnih podatkov kot iskanih gradiv in informacij.

Obenem si prizadevamo, da knjižnica ne bi bila le prostor za študij in znanstvenoraziskovalno delo, ampak tudi središče za sproščeno medsebojno izmenjavo mnenj, izkušenj, kakovostnih kulturnih doživetij, prostor, kjer bi obiskovalci preživljali prosti čas.

Knjižnica Ivana Potrča Ptuj ohranja in neguje naslednje vrednote:

- spoštljiv odnos do kulturne dediščine,
- kakovostne storitve,
- strokovnost,
- pozitivne medosebne odnose,
- zadovoljstvo uporabnikov.

Poslanstvo

Poslanstvo Knjižnice Ivana Potrča Ptuj je vezano na naloge, ki izhajajo iz zakonodaje, ki ureja knjižnično področje. Zaposlene odlikujejo profesionalnost, strokovnost in prijaznost. Uporabnikom zagotavljamo dostop do knjižničnega gradiva in informacij, spodbujamo bralne navade in bralno kulturo ter nagovarjamo k vseživljenjskemu izobraževanju.

Prizadevamo si ohranjati in negovati kulturno identiteto, saj s svojimi storitvami sooblikujemo podobo Ptuja in njegove okolice. Uporabnikom omogočamo dostop do informacij iz lastne zbirke in zbirk drugih knjižnic ter ostalih ponudnikov informacij. Digitalne tehnologije nam omogočajo nove poti do uporabnikov, izboljšanje in povečanje obsega storitev in prinašajo inovativnost v naše delovanje.

Knjižnica Ivana Potrča Ptuj je osrednja območna knjižnica, ki podpira izobraževalni in znanstvenoraziskovalni proces. S svojimi zbirkami in storitvami zagotavlja osnovo za pridobivanje in posredovanje novih znanj. Zagotavljamo relevantno zbirko domače in tuje znanstvene literature, dostopne za potrebe študijskega in znanstvenoraziskovalnega dela.

Z uresničevanjem načela splošne dostopnosti informacij prispevamo k zmanjševanju razkoraka med tistimi, ki imajo možnosti in sredstva za neoviran dostop do informacij, in med tistimi, ki jim to, zaradi katerega koli vzroka, ni dostopno.

Smo knjižnica, ki:

- je kulturno središče, ki skrbi za ohranjanje kulturne dediščine ter prenaša spoštljiv odnos do nje na vse generacije,
- širi bralno kulturo pri vseh kategorijah in generacijah bralcev,
- je socialno središče različnih mnenj in zamisli ter spoštuje pravico vseh do svobodne izbire knjižničnega gradiva in storitev,
- je gostoljuben prostor strokovno usposobljenih, prijaznih in komunikativnih knjižničark in knjižničarjev,
- se odziva na potrebe okolja ter s svojimi dejavnostmi bogati kulturno, družabno in duhovno življenje,
- je informacijsko središče, ki išče, raziskuje, svetuje in informira,

- z bibliobusom obiskuje naselja v vseh občinah ustanoviteljicah in pogodbenicah,
- si v okviru materialnih možnosti prizadeva uvajati nove tehnologije in novosti v stroki.

Smo zanesljiv, korekten in vesten javni zavod, ki ima partnerski odnos do vseh, ki potrebujejo naše storitve, in v svojem širšem območju izpolnjujemo kulturno, izobraževalno in socialno vlogo.

Vizija

Ostati želimo prijazna knjižnica, ki bo vsem uporabnikom še naprej dvigovala kvaliteto življenja, omogočala izobraževanje v različnih življenjskih obdobjih ter kreativno preživljanje prostega časa.

Prizadevali si bomo, da bi se v največji meri približali najširšemu krogu prebivalstva in vsakemu posamezniku v želji, da bi uporabljal našo knjižnično zbirko in storitve. Vsem uporabnikom oziroma članom bomo nudili storitve, ki bodo v največji možni meri zadovoljevale njihova pričakovanja in potrebe.

V svojem okolju želimo postati še bolj prepoznavni ter prebivalce ozaveščati o potrebnosti, koristnosti in nepogrešljivosti Knjižnice Ivana Potrča Ptuj za sedanji in bodoči kulturni ter duhovni razvoj.

4. Financiranje delovanja knjižnice

Kot določa Odlok o ustanovitvi javnega zavoda Knjižnica Ivana Potrča Ptuj se finančna obveznost za skupne stroške delovanja knjižnice razdeli med občine ustanoviteljice in pogodbenice na osnovi Pravilnika o načinu določanja skupnih stroškov osrednjih knjižnic, ki zagotavlja knjižnično dejavnost v več občinah, in stroškov krajevnih knjižnic.

Zakon o knjižničarstvu v 53. členu določa, da se finančna obveznost za skupne stroške razdeli na občine ustanoviteljice in pogodbenice premo sorazmerno s številom njihovih prebivalcev, medtem ko stroške knjižnične dejavnosti, ki nastanejo neposredno na območju občine, krije vsaka občina sama.

Knjižnica Ivana Potrča Ptuj se je vrsto let spopadala s problemom zagotavljanja polnega financiranja občin, nakar je v preteklem mandatu direktor mag. Matjaž Neudauer z vsemi občinami uspel doseči dogovor o enotnem financiranju skupnih stroškov po načelu enotne višine glavarine. Tako skupne stroške za izvajanje knjižnične dejavnosti financira vseh 16 občin Spodnjega Podravja v enaki višini glede na število prebivalcev, Mestna občina Ptuj pa dodatno zagotavlja tudi sredstva za potrebe delovanja krajevne knjižnice.

Nakup knjižničnega gradiva knjižnica načrtuje v skladu s Pravilnikom o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe, Strokovnimi priporočili in standardi za splošne knjižnice ter Dokumentom o nabavni politiki v Knjižnici Ivana Potrča Ptuj. Sredstva za nakup

knjižničnega gradiva prispevajo vse občine ustanoviteljice in pogodbenice v enaki višini glede na število prebivalcev in so na letni ravni vključena v enotno glavarino.

Knjižnica pridobi del sredstev za nakup knjižničnega gradiva z vsakoletno prijavo na neposredni poziv Ministrstva za kulturo RS. Prav tako resorno ministrstvo na podlagi letnega programa zagotovi sredstva za izvajanje nalog osrednje območne knjižnice. Del sredstev knjižnica pridobi tudi sama s prodajo blaga in storitev na trgu.

V prihodnjem mandatnem obdobju bo poseben poudarek na nadaljnji krepitvi dobrih odnosov z občinami ustanoviteljicami in pogodbenicami, da ohranimo in nadgradimo medsebojno sodelovanje v dobrobit vseh prebivalcev območja. Redno zagotavljanje finančnih sredstev vseh deležnikov je namreč osnovni pogoj za uspešno delovanje in razvoj knjižnice, da bo lahko zagotavljala dostopnost do knjižničnih storitev vsem prebivalcem območja in na takšen način prispevala pomemben delež h kulturni ponudbi in razvitosti regije.

Poleg prijav na neposredne pozive in razpise Ministrstva za kulturo bomo spremljali tudi druge javne razpise in na njih poskušali pridobiti sredstva za dodatne zaposlitve ali za izvajanje projektov, s katerimi bi lahko posodobili način izvajanja knjižničnih storitev za uporabnike ter razširili njihov obseg.

5. Investicije in investicijsko vzdrževanje

Knjižnica Ivana Potrča je v osrednji stavbi že dobrih 20 let, medtem ko je bil Mladinski oddelek preseljen na sedanjo lokacijo že leta 1994 ter Potujoča knjižnica leta 1996. Vsled temu bo potrebno tudi v prihodnje skrbeti za redna investicijska in vzdrževalna dela, kot so: pleskanje prostorov, barvanje stavbnega pohištva, menjava tekstilnih talnih oblog, obnova ali zamenjava dotrajanega pohištva, redno vzdrževanje strehe, fasade in dvorišča knjižnice. Vzdrževanje in urejanje prostorov in okolice bo naša redna skrb, saj kot ena izmed najlepših knjižnic v Sloveniji in Evropi do tega čutimo posebno odgovornost.

V osrednji stavbi bo potrebno urediti in opremiti prostor za izvajanje izobraževanj z vso potrebno informacijsko-komunikacijsko opremo, ki bo hkrati primeren tudi za druge namene npr. za bralna druženja starejših. Prav tako bo potrebno urediti poseben prostor, ki bo zagotavljal ustrezne pogoje za postavitve in hrambo knjižnice Muzejskega društva. V prostorih Mladinskega oddelka bo potrebno obnoviti sanitarne prostore za uporabnike ter urediti primeren prostor, ki bi bil namenjen vsakodnevnemu prostemu druženju mladih.

Leta 2019 smo s sredstvi občin in Ministrstva za kulturo kupili nov, sodoben bibliobus. Da bi mu podaljšali življenjsko dobo, ga zaščitili pred vremenskimi vplivi in nevarnostjo poškodb (padanje opeke ali snega s strehe, objestnost), si bomo prizadevali za možnost garažiranja na lokaciji v bližini knjižnice. Še bolj optimalna pa bi bila rešitev, ki bi vključevala selitev skladišča Potujoče knjižnice in hkratnega garažiranja bibliobusa na novo lokacijo izven mestnega središča, saj bi s tem dosegli več pozitivnih učinkov. Poskrbeli bi za varnost bibliobusa, olajšali bi si transportne poti za prevoz gradiva med skladiščem in bibliobusom, v prostorih Malega gradu bi pridobili dodatne prostore, ki bi jih lahko namenili za dejavnosti z uporabniki (bralni krožki, izobraževanja itd.), prispevali pa bi tudi k prometni razbremenitvi mestnega jedra.

Prizadevali si bomo, da bomo z različnimi ukrepi prispevali k temu, da bo knjižnica okolju prijazna ustanova (zmanjševanje količin odpadkov, energetska učinkovitost, nizka poraba energentov itd.).

V osrednji stavbi bo potrebno pristopiti k prenovi računalniškega omrežja ter skrbeti za redno posodabljanje informacijsko-komunikacijske opreme za zaposlene in uporabnike. Poseben izziv in želja je posodobitev postopkov izposoje in vračila knjižničnega gradiva. V ta namen bomo proučili tehnične in prostorske možnosti v oddelkih izposoje za uporabo radiofrekvenčne identifikacije (RFID) gradiva pri postopkih izposoje, saj le-ti sedaj potekajo na osnovi črtne kode. Pri uvedbi te tehnologije gre za izjemno visok strošek začetne investicije (oprema knjižnične zbirke s čipom, nakup kompatibilne strojne in programske opreme), zato bo prehod moč izvesti postopno in v skladu s finančnimi možnostmi. Ob tem bi bil smiselni nakup knjigomatov za samopostrežno vračilo in izposajo knjižničnega gradiva, s čimer bi strokovne delavce razbremenili manipulativnih postopkov in bi ti lahko več časa namenili drugim strokovnim nalogam, npr. svetovanju uporabnikom.

Proučili bomo tudi možnost uvedbe sistema za 24-urno vračilo ter prevzem rezerviranega gradiva, pri čemer bo potrebno upoštevati tudi zahteve in omejitve Zavoda za varstvo kulturne dediščine.

6. Poslovanje knjižnice in notranji delovni procesi

Za potrebe učinkovitejšega poslovanja knjižnice ter boljšega pregleda nad notranjimi delovnimi procesi bo potrebno izvesti prehod na digitalizacijo poslovanja ter delovnih procesov (e-delovodnik, digitalno potrjevanje in podpisovanje dokumentov, digitalno arhiviranje poslovne dokumentacije in podobno). Potrebna bo tudi zamenjava zastarelega sistema za evidentiranje delovnega časa zaposlenih.

Preverili bomo tudi evidence vodenja in hrambe osebnih podatkov ter jih po potrebi uskladili z veljavno zakonodajo. Prav tako bomo nadgradili postopke izterjave knjižničnega gradiva in finančnih dolgov članov knjižnice.

Za potrebe načrtovanja in koordinacije prireditvev, obiskov skupin in izvajanja bibliopedagoške dejavnosti v knjižnici in na terenu želimo vzpostaviti in uvesti programsko aplikacijo, ki bo zaposlenim služila kot orodje za načrtovanje dogodkov, potrebne informacijsko-komunikacijske opreme, rezervacije prostorov, evidentiranje števila obiskovalcev ter pripravo statističnih podatkov za letna poročila.

7. Kader

V knjižnici je bilo na dan 1. 9. 2021 zaposlenih 35 oseb. Od tega je 31 zaposlenih za nedoločen čas, ena oseba je zaposlena za določen čas do vrnitve zaposlenega, ena oseba je zaposlena za določen čas v sklopu izvajanja projekta javnih del, ena oseba je zaposlena za določen čas preko javnega razpisa za izbor operacij »Podpora novim kariernim perspektivam v kohezijski regiji

Vzhodna Slovenija (KRVS) v obdobju 2019–2021 z operacijo z naslovom »Korak do novih delovnih izkušenj in kariernih možnosti« ter direktorica zavoda za mandatno obdobje.

Glede na to, da so nekateri strokovni delavci zaposleni za nedoločen čas na delovnih mestih, kjer je zahtevana nižja stopnja izobrazbe, kot imajo doseženo, bo prva prioriteta ustvariti pogoje za prehod teh delavcev na delovno mesto z ustrezno stopnjo izobrazbe. Prav tako bo potrebno tistim manipulantom, ki izpolnjujejo pogoje za strokovne delavce ter so se s svojim dosedanjim delom že dokazali, omogočiti, da se zaposlijo kot knjižničarji in opravijo strokovni izpit iz bibliotekarstva.

V naslednjih letih bo zaradi predvidenih upokojitev prišlo do nekaterih kadrovskih sprememb, kar bo med drugim moč izkoristiti tudi za zgoraj omenjeno napredovanje zaposlenih. Prizadevali si bomo, da bi lokalna skupnost knjižnici odobrila tudi dodatne zaposlitve.

Nujno potrebna bi bila zaposlitev informatika VII./2 za nedoločen čas s polnim delovnim časom, saj imamo vrsto let zaposlenega zgolj računalničarja s V. stopnjo izobrazbe in le s polovičnim delovnim časom na tem delovnem mestu, obseg in zahtevnost dela pa iz leta v leto naraščata. Skrbeti je potrebno za približno 50 računalnikov za zaposlene in uporabnike, za strežnike, tiskalnice in drugo informacijsko-komunikacijsko opremo, zagotavljati je potrebno nemoteno delovanje programske opreme COBISS v oddelkih izposoje in v potujoči knjižnici, za požarno in protivirusno zaščito, skrbeti za varnostne kopije, nuditi pomoč uporabnikom pri dostopu do storitev e-knjižnice in podobno. Kolikor je možno, si pomagamo tudi z zunanjimi izvajalci, vendar je večina del takšne narave, da potrebujemo strokovnjaka za informacijsko-komunikacijsko tehnologijo v hiši, saj so potrebna specifična znanja pri zagotavljanju nemotenega delovanja strojne in programske opreme v izposoji.

Obseg del računalničarja se je zaradi ukrepov ob epidemiji v zadnjem času ekstremno povečal in krepko presega obstoječe kadrovske zmogljivosti. Zaradi potreb obvladovanja okužb z virusom covid-19 smo izvajanje številnih storitev in dejavnosti prenesli v spletno okolje, preko spleta smo pripravljali prireditve in druge dogodke in razstave, prav tako pa na daljavo pogosto potekajo sestanki, seje in izobraževanja. Nujno bi bilo potrebno izvesti tudi prehod na digitalno poslovanje knjižnice ter posodobiti nekatere postopke v izposoji.

Potrebujemo tudi dodatne sodelavce za strokovna delovna mesta. Za bolj poglobljeno delo na področju spodbujanja branja med odraslimi potrebujemo enega strokovnega sodelavca bibliotekarja VII/2, ki bi delal na področju promocije branja, vodil bralne krožke za odrasle ter skrbel za koordinacijo prireditvene dejavnosti. Še zlasti bi bilo nujno pričeti z bralnimi krožki in drugimi podobnimi oblikami druženja starejših, saj opažamo, da osamljenost postaja vedno večji družbeni problem. Na takšen način bi lahko zagotovili večjo socialno vključenost starejše populacije, ki potrebuje nekoliko več spodbude in pozornosti.

Za pripravo in vnos vsebin na spletne portale bi potrebovali redno zaposlenega strokovnega sodelavca bibliotekarja VII/1. Knjižnična dejavnost v spletnem okolju se nenehno širi, zato bi potrebovali sodelavca, ki bi sodeloval pri pripravi gradiva in vnosu biografskih gesel znanih osebnosti Spodnjega Podravja na spletni biografski leksikon Obrazi slovenskih pokrajin, pri pripravi in vnosu vsebin na domoznanski portal Kamra, digitalizaciji knjižničnega gradiva, urejanju in shranjevanju digitaliziranega gradiva v repozitorij za trajno ohranjanje e-gradiv in podobno. Sedaj to področje poskušamo pokrivati s projektnimi zaposlitvami, vendar dolgoročno takšen način zagotavljanja kadrov za tako zahtevno strokovno delo ni primeren.

Prijavljali se bomo tudi na razpise javnih del za pridobitev dodatnih zaposlenih za pomoč pri urejanju knjižničnega gradiva ter na druge razpise za pridobitev dodatnih projektnih zaposlitev.

Skrbeli bomo za načrtno usposabljanje zaposlenih na področjih, kjer je potrebno znanje nadgrajevati, ter na področjih, kjer prihaja do hitrih sprememb in novosti. Zaposlenim bomo omogočali različne oblike strokovnega izpopolnjevanja za potrebe delovnega mesta, kot tudi udeležbo na strokovnih konferencah, posvetih, seminarjih, kjer bodo lahko navezovali stike, izmenjevali izkušnje in primere dobrih praks s kolegi iz drugih knjižnic. Da bi lažje zagotavljali nemoteno delovanje bibliobusa, bi bilo smiselno še enega zaposlenega sodelavca napotiti na opravljanje voznškega izpita C-kategorije, ki je potreben za vožnjo bibliobusa.

Zaradi predvidenih kadrovskih sprememb in upokojitev bo nujno potrebno dve osebi napotiti na vsa potrebna izobraževanja za pridobitev licenc za katalogizacijo vseh vrst knjižničnega gradiva v sistemu COBISS. Postopek izobraževanja in pridobivanja licenc je dolgotrajen in zelo zahteven. Pogoj za pristop je najmanj VII. stopnja izobrazbe in opravljen strokovni izpit. V postopku izobraževanja se je nato potrebno udeležiti vseh predpisanih izobraževanj ter za vsako vrsto gradiva opraviti preizkus znanja iz katalogizacije (ločeno za monografske publikacije, neknjižno gradivo, serijske publikacije itd.).

Ker želimo utrditi ugled in prepoznavnost knjižnice v lokalni skupnosti in širšem slovenskem prostoru, se zavedamo zelo pomembnega dejavnika – stika z javnostjo. Da bi pridobili dodatna znanja in izkušnje, bomo pozornost namenili tudi tovrstnemu izobraževanju zaposlenih. Z namenom zmanjšanja stroškov za oblikovanje vabil, plakatov, promocijskega materiala in drugih tiskovin bomo predvidoma enemu zaposlenemu omogočili izobraževanje za grafično oblikovanje.

Prizadevali si bomo, da bodo odnosi med zaposlenimi dobri, da bo delovno vzdušje pozitivno in razvojno naravnano ter da bodo morebitna nesoglasja med zaposlenimi rešena po mirni poti. Zaposleni kader lahko ima v sebi izjemen potencial, če so zaposleni motivirani, imajo možnost za strokovni razvoj in osebno rast. Dober timski duh in sodelovanje, medsebojna pomoč in prenos znanja med zaposlenimi so izjemno pomembni, zato si bomo prizadevali za krepitev teh vrednot.

8. Strateška programska področja in cilji

Zbirka knjižničnega gradiva

Izhodišča:

Zbirka knjižničnega gradiva, ki jo hrani knjižnica, obsega dobrih 360.000 enot. Največ gradiva hrani Študijski oddelek (220.000 enot), kjer je približno 60 % gradiva v prostem pristopu, preostali del zbirke pa je v dveh skladiščih. Mladinski oddelek hrani zbirko s približno 60.000 enotami, oddelek Potujoče knjižnice razpolaga s fondom približno 53.000 enot. Domoznanski oddelek hrani več kot 27.000 enot gradiva, ki je zaradi svoje narave na voljo za čitalniško uporabo. V fond domoznanskega oddelka sodijo tudi zbirke Ivana Potrča, dr. Štefke Cobelj ter Iva Arharja, ki so urejene kot ločene samostojne zbirke.

Zbirka knjižničnega gradiva je, razen nekaterih v nadaljevanju predstavljenih izjem, evidentirana v računalniški bazi podatkov COBISS. Informacije o dostopnosti gradiva so uporabnikom na voljo v spletnem katalogu COBISS+.

Letni prirast knjižničnega gradiva se giblje med 12 in 14 tisoč enotami. Glavnino tega prirasta predstavlja nakup, nekaj gradiva pridobimo z darovi in zameno, v skladu z zakonodajo pa je knjižnica od leta 1971 tudi prejemnica obveznega izvoda publikacij.

Nakup knjižničnega gradiva poteka v skladu z Dokumentom o nabavni politiki ter Letnim načrtom nakupa knjižničnega gradiva. Z načrtno in dobro zastavljeno nabavno politiko bomo tudi v bodoče zagotavljali, da bo uporabnikom na voljo čim večji nabor knjižničnega gradiva, ki ga potrebujejo. Spremljali bomo tudi razvoj višjega in visokošolskega študija in študentom zagotavljali gradivo, ki ga potrebujejo za študij. Praviloma zagotavljamo nakup vsaj enega naslova celotne slovenske knjižne produkcije, redno pa kupujemo tudi izbrano tujo strokovno in leposlovno literaturo za odrasle in mladino.

Z optimizacijo delovnih procesov bomo tudi v prihodnje zagotavljali hiter in učinkovit postopek nabave in obdelave knjižničnega gradiva, kar je zelo pomembno še zlasti za tiste bralce, ki skrbno spremljajo novosti na knjižnem trgu in povprašujejo po novitetah. Odzivali se bomo na povpraševanje uporabnikov ter bralcem omogočali, da tudi sami predlagajo gradivo, za katerega bi želeli, da ga nabavimo.

Knjižno zbirko bomo redno pregledovali in izločali zastarelo in dotrajano gradivo ter dvojnice, po katerih se povpraševanje s časom zmanjša. Tako skrbimo za aktualnost knjižnične zbirke in racionalno zasedenost prostorov za hrambo gradiva. V vseh oddelkih izposoje je namreč že zaznati precejšnjo zasedenost prostorov, namenjenih hrambi knjižničnega gradiva. Redno bomo izvajali inventuro knjižničnega gradiva, ki so načrtovana v Mladinskem oddelku (2022), Potujoči knjižnici (2023), Študijskem oddelku (2024) in v Domoznanskem oddelku (2026).

Študijska knjižnica v Ptuj, kot se je ob ustanovitvi leta 1948 imenovala, je prevzela obsežen fond knjižničnega gradiva različnih izvorov. Ocenjujemo, da se v depojih Študijskega oddelka ter v Domoznanskem oddelku nahaja približno 20.000 enot starejšega gradiva, ki še ni evidentirano v računalniški bazi podatkov COBISS, zato bomo pristopili tudi k postopni ureditvi tega dela fonda in pripravili strokovna merila in kriterije za njegovo nadaljnjo obravnavo.

Skrb za ustrezno hrambo, varovanje in zaščito knjižničnega gradiva je nujno potrebna komponenta strokovnega dela v knjižnici.

V Študijskem in Mladinskem oddelku ter v Potujoči knjižnici gradivo, ki je namenjeno redni izposoji, deloma zaščitimo pred obrabo z ovijanjem v folijo. Knjigovez skrbi za redno popravilo poškodovanega gradiva. Za zaščito in varovanje starejšega in domoznanskega gradiva veljajo zahtevnejša merila in kriteriji.

V prihodnje bo v oddelkih izposoje potrebno vzpostaviti tudi sistem zaščite gradiva proti kraji. Le-ta bo predvidoma vzpostavljen s preходом na sistem RFID, ki bo hkrati tudi omogočal posodobitev postopkov izposoje gradiva.

V vseh oddelkih, kjer hranimo gradivo, je potrebno zagotavljati ustrezne klimatske pogoje (svetloba, temperatura, zračna vlaga itd.).

Strateški cilj 1: Zagotavljati reden prirast raznovrstnega knjižničnega gradiva

Aktivnosti:

- Redno dopolnjevanje knjižnične zbirke z nakupom, obveznim izvodom, darovi ter zameno v skladu s Pravilnikom o pogojih za izvajanje knjižnične javne službe ter Standardi za splošne knjižnice.
- Zagotavljanje povečanega in zahtevnejšega izbora knjižničnega gradiva in informacij.
- Spremljanje novosti na knjižnem trgu, učinkovita nabava gradiva v skladu z Dokumentom o nabavni politiki ter Letnim načrtom nakupa knjižničnega gradiva.
- Zagotavljanje nakupa knjižničnega gradiva za različne ciljne skupine uporabnikov.
- Zagotavljanje nakupa knjižničnega gradiva za uporabnike s posebnimi potrebami.

Pričakovani učinki: Reden prirast raznovrstnega knjižničnega gradiva. Hitri in učinkoviti postopki nabave in obdelave knjižničnega gradiva.

Kazalniki uspešnosti: Prirast števila enot knjižničnega gradiva na 1.000 prebivalcev.

Strateški cilj 2: Skrb za aktualnost in kakovost zbirke knjižničnega gradiva

Aktivnosti:

- Hiter odziv na potrebe in povpraševanje uporabnikov (nakup novih naslovov ali dodatnih izvodov).
- Redno spremljanje knjižne produkcije, literarnih kritik, literarnih nagrad, mnenj bralcev itd.
- Redno pregledovanje knjižnične zbirke, izločanje dotrajanega ter neaktualnega gradiva, redno odpis gradiva v skladu s strokovnimi smernicami.
- Redno izvajanje inventurnih popisov knjižničnega gradiva (na 5 let).

Pričakovani učinki: Aktualnost in kakovost knjižnične zbirke. Zadovoljevanje potreb po dostopu do knjižničnega gradiva za najširši krog uporabnikov.

Kazalniki uspešnosti: Obrat knjižničnega gradiva.

Strateški cilj 3: Dostopnost knjižničnega kataloga ter promocija knjižnične zbirke

Aktivnosti:

- Zagotavljati informacije o dostopnosti knjižničnega gradiva preko spletnega kataloga COBISS+.

- Informacijsko opismenjevanje uporabnikov s poudarkom na samostojni uporabi kataloga COBISS+.
- Postopna katalogizacija in inventarizacija starejšega gradiva v sistemu COBISS.
- Skrb za redno promocijo knjižnične zbirke (razstave, predstavitve novosti, priporočilni bralni sezname itd.)
- Organiziranje literarnih dogodkov ter bralnih akcij.
- Predstavitve in izpostavljanje manj znanih, a kakovostnih avtorjev in njihovih del.

Pričakovani učinki: Uporabniki samostojno uporabljajo katalog COBISS+ ter rezervirajo ali naročijo gradivo. Uporabniki posegajo po raznovrstnem gradivu, tudi po manj znanih, a kakovostnih avtorjih.

Kazalniki uspešnosti: Uporaba spletnega kataloga COBISS+ (število naročil, rezervacij). Obrat knjižničnega gradiva.

Strateški cilj 4: Hramba, varovanje in zaščita knjižničnega gradiva

Aktivnosti:

- Zagotavljanje ustreznih prostorskih in klimatskih pogojev za hrambo knjižničnega gradiva.
- Prizadevanja za pridobitev dodatnih prostorskih kapacitet za hrambo knjižničnega gradiva.
- Zaščita in varovanje gradiva pred poškodbami in obrabo (zavijanje v folijo, knjigoveška popravila itd.).
- Vzpostavitev sistema varovanja gradiva proti kraji.
- Izobraževanje in osveščanje zaposlenih o pomenu skrbnega varovanja in ravnanja s knjižničnim gradivom.

Pričakovani učinki: Gradivu z ustrezno zaščito in varovanjem podaljšujemo življenjsko dobo.

Kazalniki uspešnosti: Nizko število izločenega poškodovanega gradiva. Delež gradiva, zaščitene proti kraji.

Obseg, dostopnost in uporaba knjižničnih storitev

Izhodišča:

Knjižnico letno obiskuje med 12 in 13 tisoč članov, pri čemer prevladujeta kategoriji osnovnošolskih otrok ter zaposlenih. Ob upoštevanju dejstva, da je že vrsto let v slovenskih splošnih knjižnicah zaznati trend upadanja števila članov, k temu pa je svoje doprineslo tudi soočanje družbe s koronavirusno boleznijo, si bomo v prvi vrsti prizadevali, da članstvo ohranimo na sedanji ravni. Seveda pa so naši cilji usmerjeni tudi k povečanju števila aktivnih članov in uporabnikov knjižničnih storitev.

Z različnimi pristopi do posameznih ciljnih skupin bomo poskušali v knjižnico privabiti nove člane. Posluževali se bomo različnih akcij, kot so npr. promocija vpisa v knjižnico preko družbenih medijev, obiski šolskih skupin z možnostjo vpisa, brezplačni vpisi ob kulturnem prazniku, darilca za najmlajše novo vpisane člane in podobno.

Z namenom promocije knjižničnih storitev ter spodbujanja branja se bomo povezovali z društvi, vrtci, osnovnimi in srednjimi šolami, Centrom interesnih dejavnosti Ptuj, Centrom za socialno delo Ptuj, Domom upokojencev Ptuj, Zavodom za usposabljanje, delo in varstvo dr. Marijana Borštnarja Dornava, Zvezo društev za cerebralno paralizo Slovenije – Sonček Ptuj, Ljudsko univerzo Ptuj itd.

Na članstvo v knjižnici in nove vpise močno vpliva knjižnična ponudba, kjer veliko štejejo širok spekter leposlovne in strokovne literature, hitra dostopnost aktualnih knjižnih novitet (predvsem romanov) ter pester nabor storitev e-knjižnice (e-knjige, e-časopisi, e-viri). Svoje pa k temu doprinese tudi ustrezna promocija tovrstnega gradiva.

Zavedati se je potrebno, da knjižničnih storitev ne uporabljajo zgolj tisti prebivalci, ki so v knjižnico včlanjeni prvenstveno zaradi izposoje knjižničnega gradiva, temveč tudi drugi, ki uporabljajo storitve, za katere članstvo v knjižnici ni potrebno. Mednje štejemo obiskovalce prireditev, razstav, bibliopedagoških dejavnosti, uporabnike časopisnih čitalnic, študijskih sob, računalniške opreme, prosto dostopnih spletnih vsebin, ki jih ustvarja knjižnica, in podobno. Tudi ti uporabniki so izjemno pomembni, vendar je način njihovega evidentiranja drugačen, zato se ne odraža v podatku o številu aktivnih članov.

Prizadevali si bomo, da knjižnica (p)ostane tako prostor za študij in vseživljenjsko izobraževanje kot tudi za kreativno preživljanje prostega časa in druženje različnih generacij.

V knjižnico bomo poskušali pritegniti tudi uporabnike s posebnimi potrebami in posameznike drugih ranljivih skupin. Z različnimi pristopi promocije branja in dostopa do gradiva jih bomo poskušali pritegniti k branju in uporabi knjižničnih storitev. Pozornost bomo posvečali tudi odpravljanju ovir, ki jih pri tem omejujejo.

Knjižnica Ivana Potrča Ptuj sodi med najlepše slovenske knjižnice, leta 2008 je bila uvrščena tudi med arhitekturno najbolj navdihujoče knjižnične zgradbe v Evropi. Vsled temu v knjižnici v zadnjih letih beležimo porast turističnih obiskovalcev, ki jih pritegne bodisi pestra ponudba prireditev, razstav, bibliopedagoških dejavnosti, bodisi ogled arhitekturnih znamenitosti stavbe ter knjižnih dragocenosti, ki jih hranimo. S postavitvijo stalne razstave Iz zakladnice ptujske knjižnice v 3. nadstropju obiskovalcem predstavljamo največje knjižne dragocenosti, ki jih hranimo. V prihodnje pa želimo za tovrstne obiskovalce pripraviti tudi večjezično predstavitev arhitekturnih posebnosti in znamenitosti Malega gradu.

Strateški cilj 1: Obseg in ponudba knjižničnih storitev

Aktivnosti:

- Ohranjanje obstoječe ponudbe knjižničnih storitev, posodobitve in nadgradnja obstoječe ponudbe ter uvajanje novih knjižničnih storitev.
- Prilagajanje knjižničnih storitev potrebam okolja in uporabnikov.
- Zagotavljanje strokovnosti in kvalitete knjižničnih storitev.

Pričakovani učinki: Nadgradnja obstoječih in uvedba novih knjižničnih storitev glede na potrebe in pričakovanja uporabnikov. Spremljanje novosti na področju knjižničarstva ter njihovo uvajanje v delovne procese. Prepoznavanje možnosti in priložnosti za izboljšanje strokovnosti in kvalitete knjižničnih storitev.

Kazalniki uspešnosti: Kvaliteta in obseg izvajanja knjižničnih storitev. Nadgradnja obstoječih in uvedba novih storitev. Zadovoljstvo uporabnikov.

Strateški cilj 2: Dostopnost knjižničnega gradiva in knjižničnih storitev

Aktivnosti:

- Zagotavljanje dostopnosti knjižničnih storitev v vseh 16 občinah ustanoviteljicah in pogodbenicah.
- Spoštovanje načela dostopnosti knjižničnih storitev za vse prebivalce ne glede na njihovo narodnostno, etnično, versko ali drugo pripadnost.
- Zagotavljanje dostopnosti gradiva in knjižničnih storitev uporabnikom s posebnimi potrebami.
- Zagotavljanje prostorsko in časovno neomejene dostopnosti do določenih knjižničnih storitev (24/7, dostop na daljavo).
- Zagotavljanje izposoje knjižničnega gradiva iz zbirk drugih knjižnic (medknjižnična izposoja).

Pričakovani učinki: Dostopnost knjižničnih storitev vsem prebivalcem kot potencialnim uporabnikom. Prostorsko in časovno neomejena dostopnost določenih storitev. Dostopnost gradiva in knjižničnih storitev uporabnikom s posebnimi potrebami. Učinkovito informiranje uporabnikov o obsegu in dostopnosti knjižničnih storitev. Zagotavljanje medknjižnične izposoje.

Kazalniki uspešnosti: Dostopnost knjižničnih storitev. Učinkovito informiranje in obveščanje uporabnikov. Število realiziranih zahtevkov medknjižnične izposoje.

Strateški cilj 3: Uporaba knjižničnih storitev – aktivni člani in uporabniki knjižničnih storitev

Aktivnosti:

- Zagotavljanje visoke ravni strokovnega dela z uporabniki.
- Aktivna politika pridobivanja novih članov.
- Promocija knjižnične dejavnosti in večplastno nagovarjanje uporabnikov h koriščenju knjižničnih storitev.
- Spremljanje potreb in zadovoljstva uporabnikov.
- Spoštovanje zasebnosti uporabnikov in varovanje njihovih osebnih podatkov.
- Povezovanje z različnimi deležniki v lokalni skupnosti.
- Knjižnica kot prostor za vseživljenjsko izobraževanje in kreativno preživljanje prostega časa.
- Zagotavljanje individualnih ali vodenih ogledov knjižnice za organizirane skupine in turiste.

Pričakovani učinki: Visoka stopnja strokovnega dela znatno prispeva k ohranjanju aktivnih članov knjižnice. Promocija branja in aktivna politika pridobivanja novih članov (sodelovanje z vrtci, šolami, promocija na družbenih omrežjih itd.) prispevata k zavedanju prebivalstva o pomenu branja in bralnih navad ter posledično tudi k večjemu vpisu novih članov. Knjižnica je prostor za vseživljenjsko izobraževanje in kreativno preživljanje prostega časa. Knjižnica je zaradi svoje umeščenosti v stavbo Malega gradu zanimiva za individualne in vodene ogleds.

Kazalniki uspešnosti: Število aktivnih članov. Število novih članov. Število obiskovalcev knjižnice. Število turističnih ogledov knjižnice.

Bibliopedagoška dejavnost za otroke in mladino

Izhodišča:

Vzgoja mladih bralcev sodi med prioritete vsake splošne knjižnice, zato bomo tudi v prihodnje nadaljevali s številnimi, že dobro utečenimi aktivnostmi za spodbujanje branja in bralnih navad med mladimi. Če izpostavimo samo nekatere: projekt Rastem s knjigo, Pikina bralna značka, mesečne literarne uganke, igralne urice s knjigo, pravljíčne urice za organizirane skupine predšolskih in osnovnošolskih otrok, specialne bibliourice za otroke s posebnimi potrebami, počitniške pravljíčne urice, turistične bibliourice in podobno. V poletnih mesecih se z bibliopedagoško dejavnostjo za otroke vključujemo tudi v poletne festivale na Ptuj.

V prihodnje bi bilo smiselno razmisliti o obogatitvi in dopolniti navedene ponudbe tudi z ustvarjalnimi delavnicami, tematsko vezanimi na literarno vsebino.

Prav tako bo potrebno ubrati sodobnejše pristope za promocijo kakovostnega branja med mladimi z uporabo sodobnejših tehnologij in medijev, ki so jim blizu.

Bibliopedagoško dejavnost bomo izvajali v Mladinskem oddelku ter po predhodnem dogovoru na bibliobusu, odzivali pa se bomo tudi na vabila šol, vrtcev in drugih zainteresiranih organizacij za izvedbo programov na njihovi lokaciji.

Strateški cilj 1: Bibliopedagoška dejavnost ter spodbujanje branja in bralnih navad med mladimi

Aktivnosti:

- Ohranjanje obstoječega obsega in oblik bibliopedagoške dejavnosti.
- Dopolnitev obstoječe ponudbe bibliopedagoških dejavnosti s tematskimi ustvarjalnimi delavnicami.
- Izvajanje bibliopedagoške dejavnosti v prostorih knjižnice, na bibliobusu ter po dogovoru tudi na drugih lokacijah (šole, vrtci, festivali itd.).
- Izvajanje bralnih akcij, literarnih ugank in drugih oblik spodbujanja samostojnega branja med mladimi.
- Uporaba različnih načinov nagovarjanja mladih k branju, tudi s pomočjo sodobnejših informacijsko-komunikacijskih tehnologij.
- Sodelovanje z lokalno skupnostjo (vrtci, šole, društva, festivali itd.).
- Promoviranje kakovostnega mladinskega leposlovja za različne starostne skupine (razstave, predstavitve v medijih itd.).
- Osveščanje mladih in njihovih staršev o pomenu branja, bralne pismenosti in bralnih navad.

Pričakovani učinki: Z načrtno dejavnostjo različnih oblik spodbujanja branja med mladimi bomo dosegli višjo stopnjo osveščenosti in zavedanja mladih in njihovih staršev o pomenu branja na otrokov razvoj. Izboljšanje bralnih navad in bralne pismenosti v regiji.

Kazalniki uspešnosti: Število aktivnih članov (mladi do 15. leta). Delež izposojenega gradiva mladim bralcem. Število udeležencev bibliopedagoških dejavnosti. Število članov vključenih v bralne akcije.

Promocija branja med odraslimi

Izhodišča:

Promociji branja med odraslimi je potrebno posvečati nenehno pozornost, saj tudi starejši potrebujejo spodbudo k branju ter ideje oziroma namige za branje kakovostne literature. Nadaljevali bomo s tradicionalno Bralno značko za odrasle, literarnimi dogodki, predstavitevami kakovostne literature na portalu Dobre knjige, literarno obarvanimi razstavami pred Študijskim oddelkom knjižnice, objavo seznamov novosti na spletni strani knjižnice in podobno.

Če bodo kadrovske možnosti dopuščale, bomo uvedli mesečna bralna srečanja za odrasle. Prav tako pa bi v dogovoru z lokalnimi mediji skrbeli za mesečne predstavitve knjižnih novosti.

Nadaljevali bomo s promocijo branja in kakovostne literature preko družbenih omrežij Facebook, Instagram in Twitter, saj vselej beležimo lep odziv uporabnikov.

Mladino in odrasle bomo spodbujali tudi k izposoji e-knjig ter zvočnih knjig za uporabo na mobilnih napravah. E-knjige, ki si jih uporabniki lahko brezplačno izposojajo na portalu Biblos, so še posebej dobrodošle za slabovidne uporabnike in uporabnike z motnjami branja, saj si lahko na bralniku po želji nastavijo obliko in velikost črk ter barvni kontrast, ki jim najbolj ustreza. Zvočne knjige, ki si jih člani lahko izposojajo na portalu AudiBook, pa so pomembna dopolnitev knjižnične ponudbe tako za slepe in slabovidne uporabnike kot tudi za vse, ki želijo lepo domačo besedo poslušati ob sočasnem ukvarjanju z drugimi aktivnostmi (npr. med vožnjo, rekreacijo in podobno).

Strateški cilj 1: Promocija branja med odraslimi

Aktivnosti:

- Ohranjanje in dopolnjevanje obstoječega obsega in oblik promocije branja med odraslimi.
- Organiziranje literarnih dogodkov, bralnih akcij, drugih oblik spodbujanja branja med odraslimi.
- Uporaba različnih načinov nagovarjanja odraslih k branju, tudi s pomočjo sodobnejših informacijsko-komunikacijskih tehnologij.
- Promoviranje kakovostnega leposlovja različnih žanrov za odrasle (razstave, priporočilni seznam, predstavitve v medijih itd.).
- Spodbujanje slepih in slabovidnih uporabnikov ter uporabnikov z motnjami branja k izposoji in branju njim prilagojenega gradiva.
- Sodelovanje z lokalno skupnostjo (festivali, društva, VDC Sonček, CSD Spodnje Podravje itd.).
- Osveščanje prebivalstva o pomenu branja nasploh.

Pričakovani učinki: Z načrtno dejavnostjo različnih oblik spodbujanja branja med odraslimi bomo dosegli višjo stopnjo osveščenosti in zavedanja o pomenu branja. Doprinos k vseživljenjskemu izobraževanju in kreativnemu preživljanju prostega časa. Izboljšanje bralnih navad in bralne pismenosti med odraslo populacijo v regiji.

Kazalniki uspešnosti: Število aktivnih odraslih članov. Delež izposojenega gradiva odraslim bralcem. Število udeležencev literarnih dogodkov. Število članov vključenih v bralne akcije.

Domoznanska dejavnost

Izhodišča:

Ena najpomembnejših dejavnosti ptujske knjižnice je zbiranje in trajna hramba pisne kulturne dediščine, ki je glede na domoznanske kriterije pomembna za območje Spodnjega Podravja in predstavlja nepogrešljiv vir za raziskovanje in proučevanje lokalnih tem.

Zahvaljujoč pomembnemu zavedanju posameznikov, ki so že pred mnogimi leti prepoznali pomen zbiranja in ohranjanja domoznanskega gradiva, se ptujska knjižnica danes ponaša z izjemno bogato zbirko domoznanskega gradiva. Domoznansko gradivo je bilo sprva obravnavano kot poseben fond v okviru Študijskega oddelka, nato pa je bil leta 1994 Domoznanski oddelk oblikovan kot samostojna enota. S selitvijo v prostore Malega gradu leta 2000 pa so bili dani prostorski pogoji za ločeno oblikovanje tega knjižničnega fonda.

Domoznanska zbirka trenutno obsega dobrih 27.000 enot knjižnega in neknjižnega gradiva, ki je evidentirano v računalniškem katalogu COBISS, ter številne drobne tiske, razglednice, časopisne izrezke in podobno, ki jih hranimo v posebnih arhivskih škatlah. V domoznansko zbirko sodijo tudi zapuščine Ivana Potrča, Iva Arharja, dr. Štefke Cobelj ter drugih. Domoznansko gradivo hranimo trajno in je uporabnikom na voljo za čitalniško uporabo.

Zavedajoč se izjemnega pomena izvajanja domoznanske dejavnosti, bomo tudi v prihodnje posebno pozornost namenjali zbiranju domoznanskega gradiva, obdelavi, hranjenju ter njegovi promociji. Načini pridobivanja tovrstnega gradiva so zelo specifični, zato je zelo pomembno sodelovanje z lokalnim okoljem, brskanje po antikvariatih, povpraševanje pri zbiralcih in podobno.

Knjižnično gradivo kot tudi članke z domoznansko vsebino bomo katalogizirali v COBISS-u ter tako zagotavljali informacije o dostopnosti gradiva širši javnosti. Za domoznanske avtorje bomo urejali podatke v normativni bazi CONOR.

Dragocen segment domoznanskega fonda predstavljajo zbirka gradiva knjižnice Muzejskega društva, ki vključuje tudi Ferkovo knjižnico iz avstrijske Gomilice, ter druge manjše zbirke, ki jih je knjižnica prevzela ob ustanovitvi Študijske knjižnice v Ptuj leta 1948. Tega gradiva je od 10.000 do 20.000 enot. Ob selitvi knjižnice v Mali grad je bilo gradivo postavljeno v depoje, ni pa bilo inventarizirano ali kako drugače popisano. Zaradi pomena in zgodovinske vrednosti, ki jo ima zbirka za lokalno skupnost, bo tem zbirkam v prihodnje potrebno nameniti posebno pozornost ter jih postopno ustrezno opremiti in evidentirati v računalniškem katalogu COBISS.

Pomemben segment domoznanske dejavnosti predstavljajo tudi aktivnosti v spletnem okolju. Tako bomo vnašali vsebine na domoznanski spletni portal Kamra ter skrbeli za vnos in dopolnjevanje biografskih gesel pomembnih osebosti Spodnjega Podravja v spletnem biografskem leksikonu Obrazi slovenskih pokrajin. Posebno pozornost bomo namenili projektom digitalizacije knjižničnega gradiva, s čimer povečujemo dostopnost do tovrstnega gradiva ter tako varujemo originale pred nadaljnjo obrabo.

Skrb za trajno hrambo domoznanskega gradiva namreč zahteva posebno pozornost pri ravnanju s tem gradivom kot tudi zagotavljanju ustreznih pogojev hrambe. V Domoznanskem oddelku, kjer poleg domoznanskega gradiva hranimo številne knjižne dragocenosti, najdragocenejše gradivo hranimo v zaščitnih škatlah, ki so narejene po meri iz posebnih trajno obstojnih materialov. Določen del domoznanskega gradiva, ki je ogrožen zaradi krhkosti

materialov, zaščitimo tudi z ovojem iz trajno obstojnega papirja, dodatnimi platnicami iz kartona ali s hrambo v kartonastih škatlah. Tiste izvode dragocenega gradiva, kjer je glede na strokovna merila potrebno poskrbeti za obnovo, predamo v restavriranje ustrezno usposobljenim strokovnjakom. Tudi v prihodnje bomo v skladu z razpoložljivimi finančnimi sredstvi skrbeli za ustrezno hrambo, zaščito, varovanje in restavriranje najdragocenejšega knjižničnega gradiva.

Strateški cilj 1: Zbiranje in obdelava domoznanskega gradiva

Aktivnosti:

- Aktivna politika zbiranja raznovrstnega domoznanskega gradiva glede na primarne in sekundarne domoznanske kriterije: pregledovanje letne produkcije, ponudbe antikvariatov, zbirateljev, formalni in neformalni stiki z lokalno skupnostjo in podobno.
- Redna obdelava letnega prirasta domoznanskega gradiva ter domoznanskih člankov v računalniškem katalogu COBISS.
- Postopna retrospektivna obdelava starejšega domoznanskega gradiva in knjižnih raritet v računalniškem katalogu COBISS.
- Normativna kontrola osebnih imen v bazi podatkov CONOR.SI za lokalne avtorje.

Pričakovani učinki: Z aktivno politiko iskanja in pridobivanja domoznanskega gradiva bomo zagotavljali sistematičen zajem tovrstnega gradiva na celotnem območju brez tako imenovanih sivih lis. Z retrospektivnim nakupom domoznanskega gradiva bomo zapolnjevali tovrstne vrzeli iz preteklosti. Dostopnost informacij o domoznanskem gradivu v računalniškem katalogu COBISS. Razrešene osebne identitete v bazi podatkov CONOR.SI za avtorje na območju.

Kazalniki uspešnosti: Letni prirast domoznanskega gradiva. Število inventariziranih enot starejšega domoznanskega gradiva iz t. i. starega fonda. Število kreiranih bibliografskih zapisov za domoznansko gradivo (članki) v sistemu COBISS. Število avtorjev iz območja z urejeno enotno točko dostopa (značnico).

Strateški cilj 2: Trajna hramba, zaščita in varovanje domoznanskega gradiva

Aktivnosti:

- Zagotavljanje ustreznih prostorskih in klimatskih prostorov za trajno hrambo domoznanskega gradiva.
- Zagotavljanje posebne zaščite, varovanja in hrambe knjižnih dragocenosti (zaščitne škatle, ovoji itd.).
- Restavriranje najdragocenejših izvodov gradiva.
- Usmerjanje uporabnikov k uporabi digitalnih kopij domoznanskega gradiva.

Pričakovani učinki: Primerna hramba in zaščita gradiva podaljšujeta gradivu življenjsko dobo in zmanjšujeta možnost poškodb. Uporaba digitalnih kopij varuje originale pred nadaljnjo obrabo.

Kazalniki uspešnosti: Nizek delež poškodovanega gradiva. Število restavriranih enot gradiva. Število enot gradiva, ki ga hranimo v zaščitnih škatlah.

Strateški cilj 3: Zagotavljanje dostopnosti domoznanskega gradiva in promocija domoznanskih vsebin

Aktivnosti:

- Zagotavljanje dostopnosti do domoznanskega gradiva za splošno in strokovno javnost v skladu s strokovnimi priporočili.
- Promocija domoznanske dejavnosti (priprava razstav in kulturnih dogodkov, objave v lokalnih medijih, objave na družbenih omrežjih, izdaja monografij, brošur, promocijskega materiala itd.)
- Vnos domoznanskih vsebin in njihova predstavitev na spletu (portal Kamra, spletni biografski leksikon Obrazi slovenskih pokrajin, Digitalna knjižnica Slovenije, spletna stran knjižnice, profili knjižnice na družbenih omrežjih itd.)
- Osveščanje uporabnikov in prebivalstva nasploh o pomenu zbiranja in hrambe lokalnih pisnih zgodovinskih virov.

Pričakovani učinki: Večja prepoznavnost domoznanske dejavnosti in osveščenost prebivalstva o pomenu zbiranja in hrambe lokalnih pisnih zgodovinskih virov. Naraščanje števila uporabnikov, ki iščejo informacije iz domoznanskih virov bodisi v knjižnici bodisi na spletu.

Kazalniki uspešnosti: Število obiskovalcev v Domoznanskem oddelku. Čitalniška uporaba domoznanskega gradiva. Število obiskovalcev dogodkov z domoznansko vsebino. Število ogledov domoznanskih vsebin na spletu.

Prireditvena dejavnost

Izhodišča:

Knjižnica s svojo prireditveno dejavnostjo skozi vse leto pomembno soustvarja in bogati kulturni utrip v mestu in njegovi okolici. Številne že utečene prireditve so postale nepogrešljive, zato bomo s tovrstno tradicijo nadaljevali tudi v prihodnje. Pripravljali bomo potopisna predavanja, dogodke ob kulturnem prazniku, literarne večere, pravljичne večere za odrasle, domoznanske večere, predavanja za osebnostno rast, prireditve ob začetku in zaključku bralne značke za odrasle, razstave in podobno.

Mesečno načrtujemo eno do dve prireditvi za odrasle, v poletnih mesecih pa bomo sodelovali s ptujskimi festivali Art Stays, Arsana ter Dnevi poezije in vina. Prizadevali si bomo, da bomo v knjižnico vabili aktualne goste ter da bodo prireditve vsebinsko raznolike, pestre ter zanimive za čim širši krog prebivalcev.

Za prireditve v knjižnici vselej vlada precejšnje zanimanje in so zelo dobro obiskane. To velja še zlasti v poletnih mesecih, ko lahko prireditve izvajamo na prostem, saj čudovit ambient knjižničnega dvorišča daje prireditvam poseben čar.

V času soočanja družbe s koronavirusno boleznijo izvajamo prireditve v skladu z veljavnimi ukrepi Vlade RS in higienskimi priporočili NIJZ. V obdobju s slabšo epidemiološko sliko izvajamo prireditve preko spleta, kjer so posnetki na voljo na YouTube kanalu knjižnice.

Vstop na vse prireditve v knjižnici bo tudi v prihodnje brezplačen.

Strateški cilj 1: Redna priprava in izvedba kakovostnega in pestrega nabora prireditev in dogodkov

Aktivnosti:

- Redna skrb za pripravo kakovostnih, tematsko pestrih in zanimivih prireditev in drugih dogodkov s področja dejavnosti knjižnice.
- S prireditveno dejavnostjo se aktivno vključujemo v festivalsko dogajanje na Ptuju.

Pričakovani učinki: Prireditvena dejavnost knjižnice pomembno soustvarja in bogati kulturni utrip v mestu in njegovi okolici. Prireditve so dostopne vsem prebivalcem, ne glede na njihov socialni položaj, saj zagotavljamo prost vstop.

Kazalniki uspešnosti: Število realiziranih prireditev in dogodkov s področja knjižnične dejavnosti. Število obiskovalcev prireditev in dogodkov.

Storitve knjižnice v spletnem okolju: e-knjižnica

Izhodišča:

Z razvojem sodobnih informacijskih tehnologij postajajo pomemben deležnik knjižnične ponudbe tudi storitve knjižnice v spletnem okolju, zato bomo poseben poudarek namenili širjenju tovrstne ponudbe.

V prvi vrsti bomo zagotavljali čim večji obseg storitev, ki jih bodo uporabniki lahko opravili na daljavo v spletnem okolju COBISS (npr. rezervacije gradiva, podaljšanje roka izposoje, spletni vpis v knjižnico, poravnava terjatev, naročilo medknjižnične izposoje itd.). Po elektronski pošti bomo članom redno pošiljali različne vrste obvestil (splošna obvestila, obvestilo o prispelem rezerviranem gradivu, obvestilo o skorajšnjem poteku roka izposoje itd.).

Zagotavljali bomo izposajo elektronskih in zvočnih knjig, dostop do e-časopisov ter raznovrstnih elektronskih baz podatkov, ki so aktualne za splošne potrebe prebivalstva. Dostop do teh storitev bo članom knjižnice zagotovljen brezplačno in na daljavo, ob prehodni prijavi z uporabniškim imenom (članska številka) in geslom.

Aktivno bomo prispevali vsebine na spletne portale osrednjih območnih knjižnic, ki jih knjižnice koordinirano soustvarjamo in razvijamo na nacionalnem nivoju. Večina portalov je zasnovanih na regijskem principu, kar pomeni, da lahko uporabnik ločeno pregleduje vsebine, ki se nanašajo in so pomembne za posamezno območje, v knjižnici pa zagotavljamo regijsko uredništvo.

Na portalu Dobre knjige dobreknjige.si predstavljamo kakovostno leposlovje za odrasle, ki ga knjižničarji priporočamo v branje. Za uporabnike je portal pomemben pripomoček za iskanje idej in namigov za izbor in branje kakovostnih knjig različnih žanrov.

Izbrane domoznanske vsebine kot digitalne zbirke predstavljamo na domoznanskem portalu Kamra ww.kamra.si. Predstavljena zgodba, ki tematsko obravnava smiselno zaključeno celoto, je obogatena z multimedijskimi elementi, kot so fotografije, razglednice, zvočni ali video posnetki in podobno. Portal ponuja odlično priložnost za podrobnejšo predstavitev izbranih domoznanskih vsebin, ki so pomembne za posamezno območje. Prostorsko in časovno neomejen spletni dostop omogoča vpogled v vsebine širokemu krogu uporabnikov, zato predstavlja pomemben doprinos tudi k turistični prepoznavnosti in promociji Spodnjega Podravja.

Na portal Obrazi slovenskih pokrajin (obrazislovenskipokraj.in.si) dodajamo biografska gesla znanih osebnosti Sprednjega Podravja. Na njem predstavljamo osebnosti, ki so bile rojene na našem območju, so tukaj živele in/ali se šolale, predvsem pa so s svojim delom zaznamovale razvoj območja v preteklosti ali sedanjosti: pisatelji, pesniki, literarni ter umetniški zgodovinarji in kritiki, novinarji, slikarji, glasbeniki, arhitekti, igralci, duhovniki, znanstveniki, raziskovalci, profesorji, učitelji, gospodarstveniki, politiki, športniki itd. Portal, na katerega redno dodajamo gesla za nove osebnosti in po potrebi dopolnjevamo obstoječe vsebine, je dosegel visoko stopnjo prepoznavnosti v lokalnem okolju in širše.

Nadaljevali bomo tudi s projekti digitalizacije domoznanskega in drugega knjižničnega gradiva ter ga umeščali v Digitalno knjižnico Slovenije (dlib.si). Z digitalizacijo gradiva ščitimo originale pred nadaljnjo obrabo, hkrati pa večamo dostopnost do gradiva. Pomembna dodana vrednost digitalizacije knjižničnega gradiva je optična prepoznavna besedila (OCR), ki omogoča iskanje po celotnem besedilu digitaliziranih vsebin. V ptujski knjižnici projekte digitalizacije izvajamo vse od leta 2006 in smo doslej digitalizirali in v digitalno knjižnico umestili več kot 20.466 enot gradiva oziroma preko 192.700 strani. Ptujška knjižnica se po obsegu digitaliziranega in v digitalno knjižnico vključenega gradiva uvršča v sam vrh med slovenskimi splošnimi knjižnicami in takšen trend želimo ohraniti tudi v prihodnje.

V primerjavi s tradicionalno knjižnično dejavnostjo veljajo za storitve knjižnice v spletnem okolju nekatere posebnosti: v virtualnem okolju knjižničar nima neposrednega stika z uporabnikom, uporabnik pa pogosto niti ne ve in ga tudi ne zanima, kdo te spletne vsebine pripravlja. Zato je ta del knjižnične dejavnosti v pogosto javnosti spregledan, pri financerjih pa žal prezrt v smislu zagotavljanja potrebnega kadra za izvajanje tovrstne dejavnosti.

Uporaba storitev knjižnice v spletnem okolju iz leta v leto narašča. Kakšno je razmerje med uporabo storitev knjižnice v virtualnem in realnem okolju pa nam pove primerjava statističnih podatkov. Tako je v letu 2020 število ogledov spletnih vsebin, ki jih ustvarja ali soustvarja ptujška knjižnica, že doseglo vrednost ene tretjine vseh transakcij, ki smo jih v tem letu zabeležili s knjižničnim gradivom v vseh oddelkih izposoje. Res je, da zaradi svoje narave ti podatki niso povsem medsebojno primerljivi, a kljub temu povedo, kako pomembno je, da pripravljamo tovrstne spletne vsebine in kako velika je postala njihova uporaba.

Strateški cilj 1: Zagotavljati širok nabor knjižničnih storitev v spletnem okolju

Aktivnosti:

- Zagotavljati pester nabor elektronskih virov (elektronske in zvočne knjige, elektronski časopisi, baze podatkov itd.)
- Zagotavljanje dostopa na daljavo do elektronskih virov.
- Promocija storitev knjižnice v spletnem okolju.

Pričakovani učinki: Pestra ponudba storitev knjižnice v spletnem okolju ter brezplačen dostop do raznovrstnih e-virov. Dostop na daljavo.

Kazalniki uspešnosti: Število izposojenih elektronskih in zvočnih knjig. Vpogledi v elektronske baze podatkov. Število dostopov na daljavo.

Strateški cilj 2: Priprava in vnos vsebin na knjižnične spletne portale ter digitalizacija knjižničnega gradiva

Aktivnosti:

- Redna priprava kakovostnih vsebin za domoznanski spletni portal Kamra.
- Predstavitev kakovostnega leposlovja na portalu Dobre knjige.
- Priprava biografskih gesel za znane osebnosti Spodnjega Podravja ter vnos v spletni biografski leksikon Obrazi slovenskih pokrajin.
- Digitalizacija knjižničnega gradiva in umeščanje le-tega v Digitalno knjižnico Slovenije.

Pričakovani učinki: Pestra ponudba storitev knjižnice v spletnem okolju ter prostorsko in časovno neomejen dostop do spletnih knjižničnih vsebin. Z digitalizacijo gradiva povečamo dostopnost do gradiva.

Kazalniki uspešnosti: Letni prirast vsebin na spletnih portalih, ki jih soustvarja knjižnica. Število enot digitaliziranega gradiva. Delež skupne uporabe spletnih virov v primerjavi s transakcijami s klasičnim gradivom v oddelkih izposoje.

Knjižnična mreža

Izhodišča:

Na naslovu osrednje knjižnice izvajamo knjižnično dejavnost za prebivalce vseh 16 občin v okviru Študijskega, Mladinskega in Domoznanskega oddelka, medtem ko Potujoča knjižnica izvaja dejavnost na terenu po ustaljenem urniku. Bibliobus se ustavlja na 54 postajališčih, ki jih obiskuje vsake tri tedne, z izjemo poletnih mesecev. Oddelek Potujoče knjižnice razpolaga s knjižnim fondom 53.000 enot. Prvi bibliobus je ptujska knjižnica kupila leta 2003, od leta 2019 pa se ponašamo z novim bibliobusom, na katerem je prostora za dobrih 6.000 enot gradiva, zaradi vgrajenega dvigala pa je dostopen gibalno oviranim.

Redno bomo skrbeli, da bo Potujoča knjižnica razpolagala s pestrim izborom gradiva za mladino in odrasle ter da bo dobro založena s knjižnimi novostmi. Kolekcijo gradiva na bibliobusu redno prilagajamo glede na povpraševanje, obvezna branja šolajoče mladine, letne čase, bližajoče se praznike in podobno.

Sicer pa v nekaterih občinah na prostovoljni ravni delujejo tudi manjše prosvetne oz. društvene knjižnice, katerim v okviru izvajanja nalog osrednje območne knjižnice nudimo strokovno pomoč ter jim, če izrazijo tovrstno željo in zanimanje, darujemo gradivo, ki je bilo izločeno zaradi dvojnic, a je še aktualno in dobro ohranjeno. Prav tako se je v zadnjih letih razvejala mreža knjižnih hišk (Little free library) na območju. Dobro sodelujemo z oskrbniki teh hišk in jim poskušamo zagotavljati knjige, ki so primerne za tovrsten namen.

V kolikor bo katera izmed občin izrazila zanimanje, da bi takšna društvena knjižnica prerasla v enoto Knjižnice Ivana Potrča Ptuj ali pa da bi ustanovili novo enoto, bomo proučili možnosti ter ocenili realna pričakovanja, ki jih imamo mi kot knjižnica in občina kot financerka. Stroške delovanja krajevne knjižnice namreč v skladu z veljavnimi predpisi v celoti krije občina, v kateri krajevna knjižnica deluje.

Strateški cilj 1: Skrb za razvoj knjižnične mreže in zagotavljanje dejavnosti v vseh občinah*Aktivnosti:*

- Zagotavljanje knjižnične dejavnosti za prebivalce vseh občin ustanoviteljic in pogodbenic.
- Izvajanje knjižnične dejavnosti na terenu s pomočjo bibliobusa.
- Sodelovanje z društvenimi knjižnicami na območju ter oskrbniki knjižnih hišk.

Pričakovani učinki: Zagotavljanje knjižnične dejavnosti za prebivalce vseh občin ustanoviteljic in pogodbenic.

Kazalniki uspešnosti: Število postajališč bibliobusa. Število aktivnih oblik sodelovanja z drugimi knjižnicami na območju.

Izvajanje nalog osrednje območne knjižnice (OOK)*Izhodišča:*

Knjižnica Ivana Potrča Ptuj ima status osrednje območne knjižnice (v nadaljevanju OOK) od leta 2003, ko je v veljavo stopil Pravilnik o osrednjih območnih knjižnicah. V skladu s tem pravilnikom ter Zakonom o knjižničarstvu bomo tudi v prihodnje opravljali vse štiri območne naloge: zagotavljali povečan izbor gradiva in informacij, nudili strokovno pomoč knjižnicam na območju, koordinirali izvajanje domoznanske dejavnosti ter usmerjali odpisano gradivo iz območja. Nadaljevali bomo tradicijo dobrega sodelovanja s Knjižnico Franca Ksavra Meška Ormož ter s šolskimi, specialnimi in društvenimi knjižnicami na območju.

V okviru izvajanja nalog območnosti ptujska knjižnica vsa leta sodeluje s preostalimi devetimi OOK-ji v Sloveniji pri načrtovanju in koordiniranem izvajanju skupnih projektov in drugih aktivnosti na nivoju celotne Slovenije.

Na podlagi dogovora med vsemi OOK-ji posamezna knjižnica prevzame koordinacijo določene območne naloge za potrebe vseh knjižnic. Tako je bila Knjižnici Ivana Potrča Ptuj leta 2018 na pobudo preostalih OOK poverjena naloga vodenja delovne skupine za domoznanstvo ter usmerjanja razvoja domoznanske dejavnosti med OOK-ji. V okviru teh nalog si bo knjižnica prizadevala, da bi pridobila status kompetenčnega centra za domoznanstvo.

V knjižnici bomo tudi v prihodnje skrbeli za izvajanje nalog osrednje območne knjižnice na lokalnem nivoju, kot tudi za tvorno sodelovanje s preostalimi OOK-ji, vključevanje v skupne projekte na nivoju Slovenije in vodenje dodeljenih nalog za potrebe vseh OOK.

Status osrednje območne knjižnice je za ptujsko knjižnico izjemnega pomena ne zgolj iz vidika izvajanja knjižnične dejavnosti in zagotavljanja strokovnega razvoja knjižničarstva na območju, temveč tudi iz vidika ohranjanja potencialnih možnosti, da Ptuj postane samostojna regija oziroma pokrajina. V zadnjih letih je namreč zaslediti številne poskuse odvzema statusa ali avtonomnosti posameznim javnim institucijam, tudi ptujski knjižnici, s čimer se izvajajo različni poskusi zmanjševanja moči in pristojnosti posameznih manjših regij.

Tudi na področju mreže OOK se v prihodnje obetajo spremembe in za Knjižnico Ivana Potrča Ptuj bo ključno, da si bo na podlagi dobrega strokovnega dela in razvoja ustvarjala pogoje za ohranitev statusa osrednje območne knjižnice za Spodnje Podravje. Pri tem pa je zelo pomembna tudi podpora lokalne skupnosti.

Strateški cilj 1: Strokovno izvajanje nalog osrednje območne knjižnice

Aktivnosti:

- Strokovno izvajanje štirih zakonsko opredeljenih nalog osrednje območne knjižnice.
- Vodenje delovne skupine za domoznanstvo ter usmerjanje razvoja domoznanske dejavnosti med OOK-ji.
- Prizadevanja za pridobitev statusa kompetenčnega centra za domoznanstvo.

Pričakovani učinki: Uspešno izvajanje nalog osrednje območne knjižnice za občine Upravnih enot Ptuj in Ormož.

Kazalniki uspešnosti: Višina pridobljenih finančnih sredstev za izvajanje nalog OOK od Ministrstva za kulturo. Pridobljen status kompetenčnega centra za domoznanstvo.

9. Kritični dejavniki uspeha

Na uspešnost knjižnice pri doseganju zastavljenih strateških ciljev bodo vplivali naslednji kritični dejavniki uspeha:

Kontinuirana podpora lokalne skupnosti

- zagotavljanju potrebnih finančnih virov za izvajanje poslanstva knjižnice in za zadovoljevanje potreb in pričakovanj uporabnikov,
- zagotavljanju ustreznih kadrovskih virov za izvajanje zakonsko določenih funkcij in nalog knjižnice.

Podpora širše javnosti

- delovanju in načrtom knjižnice,
- vlogi knjižnice kot lokalno pomembne kulturne ustanove,
- vlogi knjižnice kot ustvarjalke dodane vrednosti okolju.

Primerna organizacijska in upravljalna struktura

- za podporo izvajanju strateških ciljev,
- za učinkovito razporejanje sredstev,
- za učinkovito izvajanje notranjih procesov,
- za pravočasno odzivanje na spremenjene pogoje delovanja.

Učinkoviti in uspešni notranji procesi

- za podporo uresničevanju nalog knjižnice,
- za podporo uresničevanju potreb uporabnikov.

Ustrezen management človeških virov

- zaposlovanje novih delavcev za doseganje organizacijske kulture, usmerjene k skupnim ciljem,
- za spodbujanje zavedanja zaposlenih o njihovi vlogi v zagotavljanju kakovosti storitev,
- kot podpora razvoju, vključevanju in motiviranju zaposlenih.

Razumevanje potreb uporabnikov v spreminjajočem se okolju

- za zagotavljanje kakovostnega in vsebinsko pestrega obsega storitev v prihodnosti,
- za aktivno vključevanje uporabnikov v spletne storitve knjižnice.

10. Zaključna misel

Zastavljeni strateški načrt ni nastal zgolj zaradi obveznosti, ki jo javnim zavodom nalaga Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo, temveč tudi z namenom, da izoblikujemo jasno strategijo razvoja knjižnice in njene dejavnosti in jo v prihodnjih letih tudi udejanjimo.

Vsekakor pa to ni edini razlog, saj knjižnica potrebuje strateški načrt tudi zaradi:

- potrebe po vnaprejšnji pripravi na nove izzive in morebitne težave, s katerimi se bo morala soočiti,
- prepoznavanja prihodnjih sprememb v okolju, na katere se bo morala pravočasno in pravilno odzivati,
- pravočasnega odzivanja na spreminjajoče se potrebe, želje in pričakovanja uporabnikov,
- potrebe po učinkoviti izrabi finančnih virov,
- nujnosti opredelitve prioritetenih ciljev po področjih delovanja, na katere se bo knjižnica usmerila,
- potrebe po spreminjanju organizacijske strukture zaradi razvoja knjižnice,
- potrebe po spremljanju uspešnosti delovanja,
- potrebe po motiviranju zaposlenih,
- potrebe po oblikovanju organizacijske kulture, usmerjene k skupnim ciljem in vrednotam.

Prizadevali si bomo, da bodo vsi zaposleni v knjižnici ponotranjili zastavljene strateške cilje ter da nam bo zastavljeni načrt služil kot vodilo pri usmerjanju našega nadaljnjega dela in prizadevanj pri uresničevanju zastavljenih ciljev.

Pozitivno mnenje k strateškemu načrtu Knjižnice Ivana Potrča Ptuj za obdobje 2022-2026 so podali:

- strokovni svet KIPP dne 15. 12. 2021
- svet zavoda KIPP dne 16. 12. 2021
- Občina Juršinci dne 19. 11. 2021
- Občina Kidričevo dne 9. 12. 2021
- Občina Markovci (s pridržkom) dne 23. 12. 2021

Občine Cirkulane, Destrnik, Dornava, Gorišnica, Hajdina, Majšperk, MO Ptuj, Podlehnik, Sveti Andraž v Slovenskih goricah, Trnovska vas, Videm, Zavrč in Žetale v postavljenem roku 45 dni mnenja niso podale, zato se v skladu s 35. členom Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo šteje, da so bila mnenja pozitivna.

Strateški načrt Knjižnice Ivana Potrča Ptuj za obdobje 2022-2026 je direktorica Milena Doberšek sprejela dne 31. 12. 2021 pod opravilno številko 646/2021.

Direktorica
Milena Doberšek